

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ GELECEĞE YÖNELİK DEĞERLER EĞİTİMİ TASARILARI¹

Nuray KURTDEDE FİDAN

*Yrd. Doç. Dr. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği ABD.
nkurt@aku.edu.tr*

ÖZ

İlkokul, birey ve toplum için önemli olan ulusal ve evrensel değerlerin kazandırılmasında büyük bir rol oynamaktadır. İlkokulda bu değerlerin kazandırılmasında en büyük görev sınıf öğretmenlerine düşmektedir. Geleceğin öğretmenleri olacak sınıf öğretmeni adaylarının öğrencilere değerleri kazandırmak için sınıf içi ve dışı gerçekleştirebilecekleri etkinliklerin, kullanabilecekleri araç gereçlerin ve yaklaşımların neler olabileceğini keşfetmek amacıyla gerçekleştirilmiş bu araştırma tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinde eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği anabilim dalı üçüncü ve dördüncü sınıfında öğrenim görmekte olan 131 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen altı uçlu sorunun yer aldığı açık uçlu anket formu kullanılmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde nitel veri çözümleme yaklaşımlarından betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının, değerleri kazandırma konusunda genel olarak kendilerini yeterli gördüğü ve öncelikli olarak kazandırılması gereken değerlerin saygı, sevgi ve hoşgörü değeri olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, sınıf öğretmeni adayları; değerleri kazandırmanın sağlıklı bir toplumun oluşması ve gelişmesi için önemli olduğunu ve öncelikli olarak öğretmenlerin bu değerlere sahip olması gerektiğini düşünmektedirler.

Anahtar kelimeler: Değerler eğitimi, Değerler, Sınıf Öğretmeni Adayı

CLASSROOM TEACHER CANDIDATES' FUTURE PLANS FOR VALUES EDUCATION**ABSTRACT**

Elementary plays a key role for individuals and community, teaching national and universal values. The greatest role for teaching these values that are critical in elementary belongs to teachers. This study is designed as a descriptive research to reveal the views of student classroom teachers about the learning activities, learning materials and approaches to instill human values in students. The participants of the study were a total of 131 classroom teacher candidates attending third and fourth grades of a teacher training program at a public university. The data were collected by using an open - ended questionnaire in the research. The form was developed by the author. The data obtained were analysed through descriptive technique which is part of the qualitative data analyses. In the study the views of the participants about the activities in relation to values education were uncovered. The findings showed that the participants generally felt themselves competent in values education. For participants the most significant human values which should be acquired by students are found to be respect, affection and honesty. The participants reported that values is significant for a healthy society and for the societal development. They also stated that teachers should have these values.

Keywords: Values Education, Values, Classroom Teacher Candidates

¹Bu çalışma, "Afyon Kocatepe Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından proje ile desteklenmiş ve 7th International Conference for Theory and Practice in Education (Methodology) Budapest/ Hungary' de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

1. GİRİŞ

Günümüzdeki teknolojik ve bilimsel gelişmelerdeki hız, toplumları ve özellikle de insan ilişkilerini derinden etkilemekte ve değerlerin yeni yetişen kuşağa bir program aracılığıyla planlı olarak kazandırılmasına verilen önem artmaktadır. Demokratik bir toplumun oluşabilmesi, yaşayabilmesi ve varlığını devam ettirebilmesi için değerler eğitimi çok önemli ve gereklidir. Değerlerin ailenin dışında bilinçli bir biçimde okullarda kazandırılması, sağlıklı ve bilinçli bir toplum oluşturulması açısından önemlidir. Öğrencilerin yalnızca akademik başarılarını artırmaya yönelik yapılan çalışmalar, bireyleri birer robot yapmaktan öteye gidemez. Başka bir deyişle her konuda bilgi sahibi, ancak duygulardan yoksun bir birey yetiştirmek, toplumun ve insanlığın devamı açısından oldukça endişe verici bir durumdur. Bu nedenle, çocuklara temel bilgi ve beceri kazandırmak ne kadar önemli ve gerekli ise özellikle günümüzde çocukların değer gelişimine katkıda bulunmak da son derece önemlidir (Kurtde Fidan, 2015). Eğitimin merkezini değerler oluşturmasına rağmen, değerler eğitimi, eğitimde en ihmal edilen alanlardan biridir. Konu alanlarına ve akademik öğrenmeye güçlü bir şekilde odaklanırken, hem programlarda hem de eğitim uygulamalarında değerleri göz ardı etmek gibi bir eğilim bulunmaktadır (Einarsdottira vd., 2015). Değerler hakkında birçok teorik ve deneysel çalışmalar yapılmasına rağmen, değer kavramı hala muğlâktır ve kesinleşmemiştir. Bununla birlikte, değerler iyi olarak düşünülen doğruluk, dürüstlük, sevgi, sadıklık, mutluluk, güzellik gibi çeşitli şekilde tanımlanmaktadır. Değerler iyi olarak kabul edilir, çünkü bunlar bireyin yaşamıyla ilgili olan önemli şeylerdir (Sutrop, 2015). Belirli bir toplumda yaşayan insanlar için değerler, takdir edilme ve saygı için önemli kabul edilir. Değerler bir kişinin tutumlarını, yargılarını, kararlarını, seçimlerini, davranışlarını, ilişkilerini ve vizyonunu yansıtır. Onlar bireylerin düşüncelerini, hislerini ve eylemlerini etkiler ve bireylere doğru şeyler yapmaları konusunda rehberlik eder (Venkataiah ve Sandhya, 2008). Değerler bireyin sosyal, zihinsel, duygusal, ruhsal gelişimi için temel oluşturur. Değerler özel durumları, nesnelere, konuları aşan soyut kavramlar olarak kabul edilir ve onlar özel durumlar ve konularla ilgili değerlendirici yargıları içeren niteliklerle karşılaştırıldığında davranışların standartları olarak işlev görürler. Değerler temel insan ihtiyaçları ve toplumsal taleplerle daha yakından ilgili merkezi yapılarıdır (Kaur ve Nagpal, 2013). Ayrıca ilköğretim programında değerlerin özellikleri, toplum ya da bireyler tarafından benimsenen birleştirici olgular; toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşıladığına inanılan ölçütler; yalnızca bilinç değil, duygu ve heyecanları da ilgilendiren yargılar ve bireyin bilincinde yer alan ve davranışı yönlendiren güdülerdir biçiminde sıralanmıştır (MEB, 2005). Değer, insanı insan yapan özelliklere sahip olan ve insanı diğer canlılardan ayıran temel özellikleri içinde barındıran ve insanların davranışlarına yön veren inançlar bütünüdür şeklinde ifade edilebilir (Ulusoy ve Dilmaç, 2012). Akbaş'a (2004) göre değerlerin tutum ve inançlar gibi bilişsel, duyuşsal ve psikomotor boyutu bulunmaktadır. Değerlerin bilişsel yönü, değerlerin farkına varmayı ve kavrayarak nerede kullanacağını bilmeyi kapsar. Duyuşsal boyutunda iyi-kötü olumlu-olumsuz gibi yargılar ve duyuşsal tepkiler bulunmaktadır. Psikomotor boyutu ise bilişsel ve duyuşsal yönden meydana gelen öğrenmelerin davranışlara yön vermesini kapsar. Değerlerin davranışlara dönüşebilmesi için bilişsel ve duyuşsal yönlerinin tamamlanması gerekir.

Değerler doğuştan kalıtsal olarak bireyle birlikte gelmeyip yaşamın içinde kazanılır. Birey kişiliğini, bakış açısını, davranışlarının yönünü belirleyecek ve onun tanınmasında temel ölçütler olarak işlev görecektir değerleri zamanla kazanır. Dolayısıyla, bireyin belirli değerleri fark etmesi, yeni değerler üretmesi, benimsemesi ve kişiliğine mal

ederek davranış haline getirmesi önemli bir eğitim sorunudur. Buna kısaca değerler eğitimi denilebilir (Yeşil ve Aydın, 2007). Eğitim, bireyi fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal, ahlaki ve manevi açılardan bir bütün olarak geliştiren bir süreçtir. Bu süreçte öğretmenden beklenen işlev yalnızca bilgi edinmeyi kolaylaştırmak değil; aynı zamanda değerlerin öğrencilere aktarılmasını ve içselleştirilmesini sağlamaktır. Değerlerin okullarda kazanımı öğrenciler arasındaki ilişki, eğitim öğretim, ortak eğitim programları vb. gibi çeşitli etkinlikler yoluyla sürekli devam etmektedir. Dolayısıyla eğitim, insani değerleri ve toplumun temel değerlerini öğrencilere aktarmada önemli bir role sahiptir (Kaur ve Nagpal, 2013). Toplumlar kendi değerlerini bilen, tanıyan, yaşayan ya da yaşatan bireyler yetiştirmek isterler. Değerler eğitimi ile bireyler, yaşadıkları topluma uyum sağlamayı, sosyalleşmeyi ve kültürel anlamda aidiyet duygusuna sahip olmayı öğrenirler (Ulusoy ve Arslan, 2014). Bu amaçların yanı sıra okullardaki değerler eğitiminin amaçlarından en önemlisi, öğrencilerde sağlıklı, tutarlı ve dengeli bir kişilik oluşturmaktır. Diğer bir amacı ise her öğrenciyi hem ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirerek yaşama ve üst öğrenime hazırlamak, hem de iyi insan, iyi vatandaş olmalarını sağlamak için gerekli bilgi, beceri, tutum, davranış ve alışkanlıklar kazandırıp, onları kendi ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmektir (Aydın, 2014).

Değerler eğitiminde ilgili çalışmalar incelendiğinde farklı yaklaşımlar olduğu görülmektedir. Bu yaklaşımlarda, bazı değerler doğrudan aktarma yoluyla kazandırılırken bazılarının öğretiminde akıl yürütmeyi ve sorgulamayı gerektiren bilimsel basamaklar kullanılmaktadır. Geleneksel ve otoriter kültürlerde değer eğitimi daha çok söyleneni yapma ve sorgulamadan kabul etme, kuralları ezberleme, rol modellerini izleme ve telkin şeklinde gerçekleşmektedir (Doğanay, 2009). Telkin yaklaşımının dışında öğrencilerin kendi değerlerini kendilerinin seçmesine dayalı değerleri açıklama yaklaşımı ile değerlerin kazandırılabilceği savunulmaktadır. Ayrıca öğrencilere örnek olaylar ve sosyal konularla ilgili problemler vererek onların problemleri çözmeleri sağlanarak değer eğitiminin mümkün olabileceğini savunan değer analizi yaklaşımı bulunmaktadır. Değerler eğitiminde öğrencilerin kendi değerlerini, ahlaki ikilem durumu yaratan örnek olay içerisinden kendilerinin belirlemelerini sağlayan Kohlberg tarafından geliştirilen ahlaki gelişim yaklaşımı da kullanılmaktadır. Bailey'e (2000) göre demokratik bir toplumda değer eğitiminin; akıl yürütme ve mantıklılığı teşvik etme, empati geliştirme, özsaygı geliştirme ve işbirliği geliştirme süreçlerini kapsamaması gerekmektedir (Akt. Doğanay, 2009).

İlkokul programlarında hemen hemen bütün derslerde değerler eğitime yer verilmektedir. Ama temel insani ve toplumsal değerlerin kazandırılması, diğer derslerle birlikte ilkokulda özellikle Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersi aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Hayat Bilgisi Öğretim Programı'nda öğrencilere kazandırılacak değerler, öz saygı, öz güven, toplumsallık, sabır, hoşgörü, sevgi, saygı, barış, yardımseverlik, doğruluk, dürüstlük, adalet, yeniliğe açıklık, vatanseverlik, kültürel değerleri koruma ve geliştirmedir. Sosyal Bilgiler 4. Sınıf programında ise adil olma, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, hoşgörü, misafirperverlik, özgürlük, sağlıklı olmaya önem verme, saygı, sevgi, sorumluluk, temizlik, vatanseverlik, yardımseverlik gibi doğrudan verilecek değerler, ünitelerle ilişkilendirilmiştir. Programlarda yer verilen değerlerin kazandırılmasında eğitim sistemine, okul yönetimine, öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Öğrenciler kendi değerlerini, içinde buldukları çevrelerden kazanırlar. Onlara gerçekleri

görebilecekleri ve değerlendirebilecekleri farklı öğrenme yaşantıları sunularak kendi değerler sistemlerini oluşturmalarında yardım edilmelidir. Bu noktada öğretmen, öğrenci için model olma, yol ve yöntem gösterme görevini yerine getirmelidir (Bakioğlu ve Levent, 2014). Kaliteli eğitim ve başarılı öğrenci sonuçları arasında bağlantı bulunmaktadır. Araştırmalar değer temelli eğitimin öğrencilere ve öğretmenlere bilişsel, bilişüstü ve akıl yürütme becerilerinin yanında derin, ahlaki, kişisel ve sosyal bilincinin gelişmesinde yardım ettiğini önermektedir (Mergler ve Spooner-Lane, 2012). Lickona'ya (1997) göre öğretmen, değerler eğitimi uygulamalarında; öğrenciler için model ve rehber olan, duyarlı, ahlaki disipline sahip, demokratik bir sınıf ortamı yaratan, programlar aracılığıyla değerleri kazandırırken işbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımlarına yer veren, öğrencilerin ahlaki düşünme, problem çözme becerilerini kazanmasını sağlayan kişi olarak tanımlanmıştır. Ayrıca değerler eğitimi uygulamalarında öğretmenlerin kullandığı yöntem ve teknikler çok önemlidir. Öğretmenin, dersi işlerken kullandığı yöntem ve teknikler, istenilen değerlerin, öğrenciler tarafından özümsemesini kolaylaştırabilir. Derslerde değer eğitimi gerçekleştirilirken tartışma temelli yaklaşım ve öğrenci merkezli aktif öğrenme stratejileri ile drama, proje çalışması, uygulamalı aktiviteler, işbirlikli öğrenme, grup çalışması, öğrenciler tarafından yönetilen araştırmalar, eğitsel oyunlar ve konu günleri olarak en çok kullanılacak yöntem ve teknikler olarak sıralanabilir (Halstead, 1996 akt. Yazıcı, 2006; Can Aran ve Demirel, 2013). Değerler eğitiminde işbirliğine dayalı etkinliklerle, tüm insani değerler geliştirilebilir. Örneğin, oyunların, piyeslerin, sanatın, zanaatın, tartışmaların, bilmecelelerin ve diğer birçok etkinliğin kullanımı bunu sağlar (Dilmaç, 2012). Bunların yanı sıra değerler eğitimine yönelik; değer eğitimi ile ilgili okul ve sınıf gazeteleri çıkarma, öğrencinin, öğrenci velilerinin ve okulun çevresinde bulunan halkın katılımının sağlanacağı paneller düzenleme, değerler kulübü kurma, sivil toplum kuruluşları, muhtarlıklar, resmi ve özel kurumlar ile işbirliği içinde çalışılacak projeler gerçekleştirme gerçekleştirilebilecek etkinlikler arasındadır. (Selanik Ay, 2014). Ayrıca değerler kazandırılırken çeşitli öğretim araç-gereç ve kaynaklardan da yararlanılabilir. Kazandırılması gereken değerle ilgili öğretmenler tarafından geliştirilmiş iki ve üç boyutlu materyallerden, filmlerden, belgesellerden, animasyon çizgi filmlerden, belirli gün ve haftalardan, görsellerden, efsanelerden, atasözleri ve deyimlerden, masallardan, hikâyelerden, karikatürlerden, güncel olaylardan, afişlerden, eğitsel kol çalışmalarından, kuklalardan, gazete ve çocuk dergilerinden, gezilerden ve şiirlerden yararlanılabilir.

Lovat ve diğerleri (2011), öğretmen eğitiminde öğrenme ve öğretmede modası geçmiş uygulamalardan uzaklaşmak gerektiğini, 21. yy öğrenme ve öğretme ile ilgili daha bütüncül görüşlerin benimsenmesini ve öğretmen adaylarına etkili değerler eğitimi için gerekli becerilerin kazandırılması gerektiğini belirtmektedirler. Etkili değerler eğitiminde öğretmenler doğrudan sorumlu oldukları için öğretmenlerin, değerler eğitimi stratejileri, yöntemleri ve teknikleri ilgili bilgi ve becerilerle sahip olmaları gerekir. Bu nedenle öğretmenlere hizmet öncesi eğitimlerinde değerler eğitimine yönelik uygulamalı dersler verilmelidir. (Şahinkaya ve Kelleci, 2013). Goodman, Lanier ve Little'ye (1986) göre öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde birçok bilgi kuramsal olarak verilmekte, okullarda gözlem ve uygulama çalışmaları bu kuramsal bilgileri uygulamaya koymada yeterli olamamaktadır. Bu alanda yapılan araştırmalara göre, öğretmen adaylarına sadece öğretmenlik uygulaması yaşantıları sağlamak, onlara önemli deneyimler kazandıramamakta ve adaylar için yeterince verimli olamamaktadır (Akt. Kuran, 2009). Bu nedenle öğretmen adaylarına hizmet öncesi eğitimlerinde alan öğretimi

derslerinde veya özel öğretim derslerinde uygulamalar yaptırılarak çeşitli beceriler kazandırılmaya çalışılmaktadır. Sınıf öğretmeni adaylarının değerleri, değerleri kazandırmak için sınıf içi-dışı etkinlikleri, araç gereçleri ve aile katılımına yönelik çalışmaları bilmesi değer eğitiminin bilinçli bir şekilde yapılması açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde bu tür bilgi, becerilerle donatılması önemli görülmektedir.

Değerler eğitimi ile ilgili alan yazına bakıldığında öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin genel olarak değerlerle ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik araştırmaların yapıldığı (Tokdemir 2007; Yıldırım 2009; Yalar 2010; Yiğittir ve Öcal 2011; Yazar 2012; Oğuz 2012; Kurtde Fidan 2013; Can Aran ve Demirel, 2013; Yazar ve Erkuş 2013; Çelikkaya ve Filoğlu 2014; Nalçacı ve Beldağ 2015; Ogelman ve Sarkaya 2015; Genç, Tutkun ve Çoruk 2015) görülmektedir. Ancak sınıf öğretmeni adaylarının öğrencilere değerleri kazandırmak için sınıf içi ve dışı ne tür etkinliklerden, araç gereçlerden, aile katılımına yönelik çalışmalardan yararlanabileceklerinin araştırılmadığı tespit edilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının mesleki yaşamlarında gerçekleştirecekleri uygulamaların, mesleki açıdan değerlere nasıl yaklaştıklarının belirlenmesi etkili bir değerler eğitimi gerçekleştirebilmek açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda, sınıf öğretmeni adaylarının geleceğe yönelik değerler eğitimi planları nelerdir? sorusu bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Bu amaca bağlı olarak şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilere öncelikli olarak kazandırılması gereken değerlere ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
2. Öğrencilere değerleri kazandırmanın önemine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
3. Değerler eğitiminde sınıf öğretmeni adaylarının yeterliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Değerler eğitiminde yararlanacakları araç-gereç ve kaynaklara ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
5. Değerler eğitiminde gerçekleştirecekleri etkinliklere ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
6. Değerler eğitiminde aile katılımına yönelik etkinliklere ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırma, sınıf öğretmeni adaylarının değerleri öğrencilere kazandırmak için sınıf içi ve dışı gerçekleştirebilecekleri etkinliklerin, kullanabilecekleri araç gereçlerin ve yaklaşımların neler olabileceğini keşfetmek amacıyla gerçekleştirilmiş nitel verilere dayalı betimsel bir çalışmadır.

2.2. Çalışma Grubu (Katılımcılar)

Araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinde eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği anabilim dalı üçüncü ve dördüncü sınıfında öğrenim görmekte olan 131 öğretmen adayı oluşturmuştur. Grubu oluşturan katılımcıların seçiminde amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örneklemede,

araştırma için seçilen durumlar, daha fazla bilgi sağlayacağı ve aydınlatıcı olduğu için seçilir. Bunlar çalışılan fenomen hakkında önemli açılmalı bilgileri ortaya çıkarabilirler (Christensen, Johnson ve Turner, 2015). Ölçüt örnekleme dayalı olarak katılımcıların belirlenmesindeki temel amaç, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Bu ölçütler, araştırmacı tarafından oluşturulabildiği gibi, önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada, katılımcıların seçiminde öğretmen adaylarının Değerler Eğitimi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi derslerini almış olmaları temel ölçüt olarak kabul edilmiştir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının 104'ü kadın, 27 'si erkek öğretmen adayından oluşmaktadır. Ayrıca öğretmen adaylarının 68'i 3. Sınıf, 63'ü 4. Sınıfta öğrenim görmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen altı uçlu sorunun yer aldığı açık uçlu anket formu kullanılmıştır. Açık uçlu sorulara verilen cevaplar, cevaplayıcıların bakış açılarıyla dünyayı anlamaya olanak sağlar. Açık uçlu sorulara verilen cevapları toplamanın amacı araştırmacıya önceden belirlenmiş soru kategorilerinin sınırlandırmaları ve öngörüler olmadan diğer insanların bakış açılarını yakalama ve anlama fırsatı sağlamaktır (Patton, 2002). Veri toplama aracının, geçerliğini sağlamak amacıyla form üç alan uzmanına sunulmuştur. Alan uzmanlarından; görüşme formundaki soruların anlaşılır olma ve ele alınan konuyu kapsama durumunu kontrol etmeleri istenmiştir. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda sorular yeniden gözden geçirilerek hazırlanmış ve katılımcılar dışında 5 sınıf öğretmeni adayına pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonucunda anlaşılmayan sorularda gerekli düzeltmeler ve eklemeler yapılarak forma son şekli verilmiştir. Açık uçlu soruların istenilen verileri sağladığı kanısına varılarak görüşme formu öğretmen adaylarına uygulanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde nitel veri çözümlene yaklaşımlarından betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Elde edilen veriler okunmuş, anlamlı birimler bulunmuş, kodlamalar yapılmış ve temalar oluşturulmuştur. Elde edilen nitel verilerin sayılaşılması yoluna gidilerek veriler frekanslarla birlikte tablolarla sunulmuştur. Bunun yanı sıra öğretmen adayları görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılarla bulgular desteklenmiştir. Doğrudan alıntılar verilirken ÖA1, ÖA2, ... ÖA14 şeklinde kodlar verilmiştir. Nitel araştırmalarda güvenilirlik veri setinin birden fazla kodlayıcının yanıtlarındaki kararlılık anlamı taşımaktadır. Güvenirlik konusunda, yazıya aktarılmış verilerin analizi için çoklu kodlayıcıların kullanılmasına dayanan kodlayıcılar arası görüş birliğinden yararlanılabilir (Creswell, 2015). Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla, öğretmen adaylarının açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar araştırmacı ve alandan bir uzman ile incelenerek "Görüş Birliği" ve "Görüş Ayrılığı" olan maddeler belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için Miles ve Huberman'ın (1994) belirttiği formül (Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)) kullanılmıştır. Bu hesaplama sonucunda % 90 değeri bulunmuş ve araştırma güvenilir kabul edilmiştir. Güvenirlik hesaplarının %70'in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994).

3. BULGULAR

Yapılan nitel analizler sonucunda, bulgular; öncelikli olarak kazandırılması gereken değerler, değerleri kazandırmanın önemi, değerler eğitiminde sınıf öğretmeni adaylarının yeterlikleri ile ayrıca sınıf öğretmeni adaylarının geleceğe yönelik değerler eğitimi tasarılarına yönelik olarak, öğretmen adaylarının değerler eğitiminde yararlanacakları kaynaklar ve araç gereçler, etkinlikler ve aile katılımına dayalı uygulamalar olarak ele alınmıştır. Öğrencilere öncelikli olarak kazandırılması gereken değerlere ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öncelikli Olarak Kazandırılması Gereken Değerlere İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Öğretmen adaylarının görüşleri	Frekans	
Birinci sıradaki öncelikler	Saygı	45
	Sevgi	33
	Dürüstlük	19
İkinci sıradaki öncelikleri	Sevgi	39
	Saygı	30
	Dürüstlük	16
Üçüncü sıradaki öncelikleri	Hoşgörü	22
	Sevgi	21
	Yardımlaşma	15

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerine göre; öğrencilere öncelikli olarak kazandırılması gereken birinci sırada saygı, ikinci sırada sevgi, üçüncü sırada da hoşgörü değeridir. Öğretmen adaylarının öğrencilerine kazandırmaya çalışacakları değerlerin insani değerler açısından önemli değerler olduğu görülmektedir. Öğrencilere öncelikli olarak sevgi, saygı ve hoşgörü değerlerinin kazandırılması gerektiğini katılımcılardan ÖA5 “Öğrencilerime kesinlikle sevgi, saygı değerinin kazandırılmasının önemli olduğunu düşünüyorum” diyerek ÖA129 “Öğrencilerime öncelikle sevgi, hoşgörü ve dürüstlük değerlerini kazandıracam” sözleriyle; katılımcı ÖA115 “Öğrencilerime kazandıracam değerlerin başında ilk sırada kesinlikle sevgi olmalıdır. Sonra önemli gördüğüm saygı değeridir. Bunlar birey için ve toplum için önemli değerlerdir” sözleriyle ifade etmişlerdir. Tablo 2’ de değerleri kazandırmanın önemine yönelik öğretmen adayı görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 2. Değerleri Kazandırmanın Önemine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Öğretmen adaylarının görüşleri	Frekans
İlkokulda çocuklara insani değerleri kazandırma çok önemlidir	40
İnsani değerler birey için önemli olan evrensel değerlerdir	24
İnsani değerler toplumda kabul görmek için önemli değerlerdir	22
İnsani değerler kazandırma sağlıklı bir toplum için gereklidir	15
İnsani değerlerin kazandırılması kişilik gelişimi için önemlidir	9
Öğretmenin insani değerlere sahip olması gerekir	6

Tablo 2’de görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adayları ilkokulun öğrencilere değerleri kazandırmada önemli olduğunu, bireylerin toplumda kabul görmek ve sağlıklı bir toplum oluşturmak için değerlere sahip olması

gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının bireylere değerleri kazandırmanın gerek toplum açısından gerekse bireysel açıdan önemli olduğunu vurguladıkları görülmektedir. Ayrıca öğretmen adayları öncelikli olarak öğretmenlerin bu değerlere sahip olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Katılımcılardan ÖA25 ilkokulda çocuklara değerleri kazandırmanın önemli olduğunu *“İlkokul ağaç yaşken eğilir sözünden yola çıkılarak çocuklara temel değerlerin kazandırıldığı bir dönemdir bence. Bu dönem önemsenmeli ve doğru bir şekilde değerlendirilmelidir”* ifadeleriyle belirtirken; başka bir katılımcı öğretmen adayı ise ÖA7 değerler eğitimi açısından çocukluk döneminin önemli olduğunu *“İyi bir insan iyi bir vatandaş yetiştirmenin temellerinin atıldığı en uygun zaman dilimi çocukluktur. Çocukken öğrenilen değerlerin ileride de süreceğine inanıyorum”* sözleriyle dile getirmiştir. Katılımcılar insani değerlerin birey için önemli olan evrensel değerler olduğunu ifade etmişlerdir. Bir katılımcı öğretmen adayı (ÖA75) *“İnsanların sevgi, saygı, hoşgörü, paylaşma gibi değerlere sahip olması önemlidir. Çünkü bu değerler bireyi birey yapan ve her toplumda geçerli ve önemli olan değerlerdir”* diyerek değerlerin evrensel yönüne dikkat çekmiştir. Katılımcılar, bireylerin toplumda kabul görmesi için birtakım değerlerle donatılmış olması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu konudaki görüşlerini katılımcılardan bir öğretmen adayı (ÖA52) *“...Toplumda yaşayan insanların kendilerini o toplumun gerektirdiği değerlerle donatması gerekir. Böylece insanlar toplumla çatışmamış olur ve toplum tarafından kabul görmüş olur ve toplumun gözünde bireyler değer kazanır”* sözleriyle değer kazanmanın toplumda yaşayan birey açıdan katkısına ilişkin görüşlerini ifade etmiştir. Ayrıca katılımcılar, değerlerle donatılmış bireylerin kendisine yönelik katkısının yanında topluma da katkısının olduğunu belirtmişlerdir. Bu konudaki görüşlerini katılımcılardan (ÖA78). *“Toplumun huzuru, mutluluğu ve gelişmesi için insani değerlerle donanmış birey yetiştirmek önemlidir”* sözleriyle dile getirmiştir. Tablo 3’te değerler eğitimi yönelik sınıf öğretmeni adaylarının yeterliklerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 3. Değerler Eğitiminde Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yeterliklerine İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının görüşleri	Frekans
Yeterli görme	75
Yeterli görmeme	39
Kararsız	17

Tablo 3’te görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının büyük çoğunluğu (f=75) değerler eğitimi konusunda kendilerini yeterli görmektedirler. Bununla birlikte kendini yeterli hissetmeyen (f=39) ve bu konuda tam bir fikre sahip olmadığını ifade eden (f= 17) öğretmen adaylarının da olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarından elde edilen bulgular incelendiğinde büyük çoğunluğunun kendilerini bu konuda yeterli gördükleri söylenebilir. Kendilerini bu konuda yeterli gören öğretmen adayları Değerler Eğitimi, Hayat Bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Eğitimi gibi derslerde bu konularda yeterince bilgi sahibi olduklarını, çeşitli uygulamalar, materyaller ve etkinlikler yaptıklarını vurgulamışlardır. Yeterli görmeyen ve bu konuda tam bir fikir sahibi olmayan öğretmen adayları ise derslerde yapılan etkinliklerden ziyade ilkokullarda bunu nasıl başaracakları noktasında kaygılı oldukları söylenebilir. Yeterli görüyorum görüşüne sahip olan öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

- "Yeterli görüyorum. Çünkü üniversite yıllarımızda değer eğitimi ile ilgili yeterince etkinlik tasarladık. Onları kullanabileceğimi düşünüyorum." (ÖA-63).
- "kendimi yeterli görüyorum. Çünkü değerler eğitimi dersi aldım ve ayrıca hayat bilgisi öğretimi, sosyal bilgiler öğretimi gibi derslerimizde de değerler eğitimine yönelik teorik bilgiler aldık. Bunların yanında çeşitli etkinlikler de gerçekleştirdik." (ÖA-45).

Kendini yeterli görmeyen öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

- "Bu konuda kendimi tam olarak yeterli hissetmiyorum, çünkü her öğretmen her an bir şeyler öğrenmeye açık olmalıdır. Ben öğretmen olunca hala bir şeyler öğrenmeye açık olacağımdan öğretmenlik hayatım boyunca kendimi bu konuda geliştirmeliyim." (ÖA-109).
- "Şu anlık öğrencilere kazandırmak için kendimi yeterli donanımda görmüyorum. Materyal hazırlama, oyun öğretimi, çocuk davranışları ve grup çalışmalarının öğrencilere nasıl uygulanacağını daha iyi kavrayarak yapabileceğimi düşünüyorum." (ÖA-126).

Kararsızım görüşüne sahip olan öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

- "Kararsızım. Şuan için kendimi fazla yeterli bilgiye o beceriye sahip olarak görmüyorum." (ÖA-67).
- "Ne çok yeterli görüyorum ne de az. Çünkü hala kendimi daha da geliştireceğimi düşünüyorum." (ÖA-99).
- "Şimdilik değil ama okul bitene kadar yeterli olacağımı düşünüyorum." (ÖA-107).

Tablo 4'te değerler eğitiminde yararlanacakları araç-gereç ve kaynaklara ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 4. Değerler Eğitiminde Yararlanacakları Araç-Gereç ve Kaynaklara İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Öğretmen adaylarının görüşleri	Frekans
Teknolojiden yararlanma (film, belgesel, video vb)	99
Materyallerden yararlanma	91
Kitaplardan (hikâye, masal, roman) yararlanma	34
Örnek olaylardan yararlanma	26
Görsellerden ve karikatürlerden yararlanma	20
Müzik ve eğitsel oyunlardan yararlanma	16
Sivil toplum kuruluşlarından yararlanma	12
Drama tekniğinden yararlanma	10
Kaynak kişilerden yararlanma	9
Belirlenen değerle ilgili sınıf gazetesi çıkarma	9
Resim ve şiirlerden yararlanma	8
Hayvanat bahçesi, huzurevi vb. yerlere gezi düzenleme	6

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının öğrencilere değerleri kazandırmak için yararlanacakları araç-gereç ve kaynakların başında en fazla vurgulanan teknolojiden ve materyallerden yararlanmadır. Öğretmen adayları teknolojiden, kazandırmayı düşündükleri değerle ilgili filmlerden, belgesellerden veya videolardan ve o

değerlerle ilgili iki boyutlu veya üç boyutlu çeşitli materyallerden yararlanacaklarını vurgulamışlardır. Ayrıca katılımcılar hikâye, masal ve roman gibi kitaplardan, örnek olaylardan, görsellerden, karikatürlerden ve eğitsel oyunlardan yararlanacaklarını ifade etmişlerdir. Bunların yanında öğretmen adaylarının, değerleri kazandırırken bazı kurum ve kuruluşlardan, kaynak kişilerden yararlanma gibi toplumdan yararlanacaklarını ifade ettikleri görülmektedir. Ayrıca değerler eğitiminde önemli olan çeşitli alan gezilerinden de yararlanma bazı öğretmen adayları tarafından ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarının değerler eğitimi için kullanacakları araç-gereçlere ve gerçekleştirebilecekleri etkinliklere ilişkin görüşlerinin oldukça zengin olduğu söylenebilir. Ayrıca öğretmen adaylarının özellikle değerler eğitiminde teknoloji ve materyal kullanımına önem verdikleri görülmektedir. Katılımcılardan ÖA7 “...kazandırmaya çalışacağım değerlerle ilgili mutlaka videolar bulurum, animasyon çizgi filmler bulurum. Çünkü bu yaştaki çocukların ilgisini çok çekiyor bunlar. Hatta bizlerin bile çok hoşuna gidiyor. Değerlere göre de çok güzel videolar, filmler ve animasyon filmler var. Öğrencilerimin dikkatlerini çekmek için dersimin başında bunlardan yararlanacağımı düşünüyorum” sözleriyle teknolojiden yararlanacağını ifade etmiştir. Değerleri kazandırmada materyallerden, güncel yaşamdan örneklerden ve drama tekniğinden yararlanacağını katılımcılardan ÖA13 “Derslerde insani değerleri materyallerle, etkinliklerle ve günlük hayattan örneklerle kazandırmaya çalışırım. Ayrıca, Drama tekniğinden de yararlanırım.” sözleriyle belirtmiştir. Katılımcılardan ÖA14 “Çocuk esirgeme kurumuna, huzurevlerine, hayvan barınaklarına vb. yerlere geziler düzenlerim” sözleriyle alan gezilerinden yararlanacağını ve çeşitli yerlere geziler düzenleyeceğini ifade etmiştir. Ayrıca bazı öğretmen adayları sivil toplum kuruluşlarından, gazetelerden, görsellerden yararlanacaklarını belirtmişlerdir. Bu konudaki görüşlerini Katılımcılardan ÖA23 “Çeşitli sivil toplum kuruluşlarına üye olmalarını sağlarım. Gazetelerden, hikâye kitaplarından, güncel olaylardan, görsellerden filmlerden yararlanırım.” sözleriyle dile getirmiştir. Tablo 5’te değerler eğitiminde gerçekleştirecekleri etkinliklere ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 5. Değerler Eğitiminde Gerçekleştirecekleri Etkinliklere İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Öğretmen adaylarının görüşleri	Frekans
Drama tekniğinden yararlanma	74
Gezi-gözlem yönteminden yararlanma	36
Grup çalışmaları yaptırma	34
Materyal kullanımı	31
Görsel öğelerden yararlanma	25
Örnek olay yönteminden yararlanma	13
Sivil toplum kuruluşları ve resmi kurumlarla işbirliği yapma	12
Yaşamdan örnekler verme	11
Atasözleri ve deyimlerden yararlanma	10

Tablo 5’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının öğrencilere değerleri kazandırmaya yönelik gerçekleştirebilecekleri etkinliklerin başında drama tekniğinden yararlanma gelmektedir. İlkokul öğrencilerinin somut işlemler döneminde olmalarından dolayı öğretmen adayları soyut olan değerleri kazandırmada drama tekniğinin etkili olduğunu vurgulamışlardır. Bununla birlikte değerleri kazandırmada yaparak yaşayarak öğrenmenin daha kalıcı ve etkili olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca öğretmen adayları tarafından en fazla vurgulanan etkinlikler alan gezilerinden yararlanma, işbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımından yararlanma,

materyallerden yararlanma, görsellerden, atasözlerinden ve sivil toplum kuruluşlarından yararlanmadır. Öğretmen adaylarının değerleri kazandırmada yararlanacakları etkinliklerin oldukça çeşitli olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları değerler eğitiminde drama tekniğinden yararlanacaklarını vurgulamışlardır. Katılımcılardan ÖA62 drama tekniğinden yararlanacağını *“Değerleri içeren hikâyelerden yararlanıp sınıfta canlandırmalarını sağlarım.”* sözleriyle ÖA14 *“ilkokul çocukları hala oyun çağı çocuğudur bence, o yüzden değerlerin anlamını bilgi olarak vermek yerine değerleri onların sınıfta canlandırmalarını sağlarım. Örneğin, saygı değerini onlara dramadan yararlanarak kazandırmaya çalışırım”* sözleriyle ifade etmişlerdir. Katılımcılardan ÖA2 değerleri kazandırmada yararlanacağı etkinliklerden gezilerden yararlanma ve sivil toplum kuruluşlarından yararlanmayı *“Örneğin huzur evlerine, çocuk esirgeme kurumlarına, çeşitli sivil toplum kuruluşlarına ziyaret düzenlerim.”* sözleriyle, katılımcılardan ÖA103 hikâyelerden çizgi filmlerden yararlanmayı *“Değerlerin kazandırılması için çocukların yaşlarına uygun hikâyeler okur ve çizgi filmlerden yararlanırım.”* sözleriyle belirtmişlerdir. Tablo 6’da değerler eğitiminde aile katılımıyla gerçekleştirebilecekleri etkinliklere ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 6. Değerler Eğitiminde Aile Katılımıyla Gerçekleştirebilecekleri Etkinliklere İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Öğretmen adaylarının görüşleri	Frekans
Aileleri bilgilendirmeye yönelik etkinlikler gerçekleştirme	48
Ailelerle birlikte huzurevi gibi yerlere ziyarete gitme	41
Gezi düzenleme	32
Ailenin sınıfa davet edilip aile katılımı etkinlikler gerçekleştirme	20
Aileleri çocuklarına değerler eğitimine yönelik kitap okumaya yönlendirme	15

Tablo 6’da öğretmen adaylarının değerler eğitiminde aile katılımıyla gerçekleştirebilecekleri etkinliklere ilişkin görüşleri incelendiğinde aileleri değerler eğitimine yönelik bilgilendirme çalışmalarının vurgulandığı görülmektedir. Öğretmen adayları, ailelere yönelik konferanslar, paneller düzenleme, bilgilendirici yazılar gönderme, ailelerle birlikte çeşitli yerlere geziler yapma ve ziyaretlerde bulunma, sınıfa aileleri davet edip aile katılımı dersler işleme ve değerler eğitimine yönelik hazırlanan kitaplardan yararlanmaları konusunda aileleri yönlendirme gibi uygulamalar yer vereceklerini vurgulamışlardır. Öğretmen adayları değerler eğitimine ailenin de katılmasının bilincindedir. Değerler eğitimine yönelik ailelerinde katılacağı panel, konferans düzenleyeceğini katılımcı ÖA46 *“ Değerler eğitiminde ailenin kesinlikle rolü çok büyüktür, ailelerle işbirliği yapmazsak tam anlamıyla başarılı olamayacağımızı düşünüyorum, bu nedenle aileleri değerler eğitimi sürecine katmak isterim, onlara yönelik panel ya da konferans hazırlarım.”* sözleriyle ifade etmiştir. Ailelerle birlikte alan gezileri yapacağını katılımcı ÖA80 *“Ben huzurevlerine, ya da bazı kuruluşlara ailelerle birlikte giderim, çocukların ve ailelerin katılacağı bu gezilerin faydalı olacağını düşünüyorum.”* sözleriyle belirtmiştir. Değerler eğitimine yönelik hazırlanan kitaplardan yararlanma konusunda katılımcı ÖA122 *“Günümüzde değerlerin vurgulandığı çocuk kitaplarının sayısı artmaktadır. Ben bu tür kitapları ya sınıfta öğrencilerimle paylaşıyorum ya da aileleri bu kitapları okumaları için bilgilendiririm”* sözleriyle düşüncelerini belirtmiştir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının geleceğe yönelik değerler eğitimi tasarıları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının, değerleri kazandırma konusunda genel olarak kendilerini yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının bu konudaki yeterliklerinde üniversitede almış oldukları Değerler Eğitimi, Hayat Bilgisi Öğretimi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi derslerinin etkisi olduğu söylenebilir. Connolly ve Penn-Edwards'ın (2005) araştırmalarında öğretmenler, okullarda değerlerin öğretilmesinin zor ve problematik olduğunu fakat değerleri öğretmede oldukça yetenekli olduklarına inandıklarını belirtmişlerdir. Bu araştırmaların sonuçlarından farklı olarak Elbir ve Bağcı (2013) değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi başlıklı çalışmalarında 16 yüksek lisans, 5 doktora tezini incelemiştir. İncelenen tezlerde; araştırmacılar öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının değerler eğitimi hakkında yeteri kadar bilgi sahibi olmadıkları sonuçlarına ulaşmışlardır. Bu bilgi eksikliğinin giderilmesi için çeşitli etkinliklerin yapılması önerilmiştir. Özellikle öğretmen adaylarının ve şu an görev yapmakta olan öğretmenlerin değerler eğitiminin öğretimi sırasında kullanabilecekleri çağdaş yöntem ve teknikler hakkında bilgilendirilmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Thornberg (2008) değerler eğitiminde profesyonel bilgi eksikliği başlıklı çalışmasında öğretmenlerin değerler eğitiminde psikolojik, sosyal, ahlaki, eğitsel akademik disiplinlerden ve teorilerden bahsetmediklerini, değerler eğitiminde daha çok kişisel uygulamalara yer verdiklerini, değerler eğitimi uygulamalarını plansız olarak yaptıklarını dolayısıyla öğretmenlerin bu konuda ciddi olarak bilimsel bilgi ve beceri eksikliği yaşadıklarını ifade etmiştir. Şahinkaya ve Kelleci, (2013) öğretmenlerin değerler eğitiminde kullandıkları eğitim materyallerinin ve etkinliklerinin sınırlı olduğu, buna paralel olarak var olan etkinliklerin ve materyallerin bütün değerleri kazandırmada yeterli olmadığı ve günlük yaşamdan örnekler vermekle hikâyeler okumayla sınırlı olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Aynı zamanda öğretmenler değerler eğitiminde teknolojiden yararlanma ve hazırlama konusunda kendilerini yeterli görmediklerini ifade etmişlerdir.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının önem verdiği değerler içerisinde ilk üç sırada; saygı, sevgi ve hoşgörü değeri yer almaktadır. Ogelman ve Sarıkaya (2015), okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşlerini belirlemeye çalıştığı çalışmasında katılımcı öğretmenler, okul öncesi dönem çocuklarına kazandırılması gereken ilk üç değer sıralamasında, saygı, sorumluluk, sevgi ve hoşgörü değerini belirtmişlerdir. Öğretmenler, bu değerlerin kazandırılmasının gerekliliğini; bu değerlerin diğer değerler için temel oluşturacağını ve diğer değerleri de içinde barındırması, çocukların gelişimlerini desteklemesi, çocukların sonraki yaşamlarını kolaylaştırması ve sınıf-toplum düzeni için gerekli olduğu ile açıklamışlardır. Devenci (2015) uzaktan eğitim aracılığıyla değerler eğitimi başlıklı çalışmasında öğretmen adaylarının her insanın dürüstlük, saygı ve hoşgörü gibi başlıca değerlere sahip olması gerektiğini ifade ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Yazar ve Erkuş (2013) okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi adlı çalışmalarında okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin belirttiği kazandırılması gereken değerlerin ilk üçünün saygı, sevgi ve hoşgörü değeri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Johansson ve diğerleri (2011) tarafından yapılan çalışmada da Avustralya' da öğretmenlerin en fazla vurguladığı değerler arasında ilk sırada saygı değeri gelmektedir. Bu bağlamda okul öncesi öğretmenleri, sınıf ve sosyal bilgiler

öğretmen adayları, bireylere bu değerlerin kazandırılmasının önemli olduğu görüşünde birleşmektedir. Araştırmaların bulguları arasında paralellik bulunduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmeni adayları; sağlıklı bir toplumun oluşması ve gelişmesi için değerleri kazandırmanın önemli olduğunu ve öncelikli olarak öğretmenlerin bu değerlere sahip olması gerektiğini düşünmektedirler. Ayrıca sınıf öğretmeni adayları; ilkokulda çocuklara belli başlı temel değerleri kazandırmanın önemli olduğunu; değerlerin birey için önemli olan evrensel değerler olduğunu ve insani değerlerin kazandırılmasının kişilik gelişimi için önemli olduğunu ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Deveci' nin (2015) araştırmasında, öğretmen adayları; değerler eğitiminin toplum için hayati derecede önemli olduğunu, toplumsal düzenin sağlanması için bireylerin ailede veya okulda değerleri kazanması ve her insanın dürüstlük, saygı ve hoşgörü gibi başlıca değerlere sahip olması gerektiğini, değer eğitiminin eğitimin en önemli alanı olduğunu ve etkili vatandaşların değerlerle donatılmış olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarına göre değerler eğitimi önemli bir alan olarak görülmektedir. Araştırma sonuçlarının birbiriyle paralel olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının değerler eğitiminin önemine ilişkin araştırmaların yanı sıra öğretmenler de değerler eğitiminin kesinlikle önemli olduğu görüşündedir. Thornberg ve Oğuz (2013) Türkiye'deki ve İsviçre'deki sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemeye çalıştıkları çalışmada katılımcı öğretmenler; öğretmenin öğrenciler ile bütün ilişkilerinde iyi bir rol model olmak zorunda olduklarını; değerler eğitiminde öğretmenlerin çok önemli rollere sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Akbaş (2004), Tokdemir (2007) Thonberg (2008) ve Çengelci (2010) tarafından yapılan çalışmalarda da öğretmenler değerlerin çocuklara kazandırılmasının bilgi kadar önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının değerleri kazandırırken yararlanacakları araç gereç ve etkinlikler; teknolojiden yararlanma; materyallerden yararlanma; kitaplardan yararlanma; görsellerden ve karikatürlerden yararlanma; müzik ve eğitsel oyunlardan yararlanma; sivil toplum kuruluşlarından yararlanma vb. gibidir. Elde edilen sonuçlara göre; öğretmen adaylarının değerleri kazandırırken yararlanacakları araç gereçlerin, kaynakların ve etkinliklerin bilincinde olduğu söylenebilir. Baily, Tettegah ve Bradley (2006) matematik ve fen derslerinde, yönetim becerisi kazandırmada, problem çözme becerisi kazandırmada kullanılan bilgisayarda öğrenciler tarafından hazırlanan animasyon skeçlerin, değerler eğitimi için de etkili öğretim araçları olduğunu ifade etmişlerdir. Bu tekniğin kullanımının çocukların ahlaki düşünme becerisi geliştirmesinde ve olumlu sosyal davranışlar kazanmasında etkili olduğunu belirtmişlerdir. Değerler eğitimi için animasyon skeçler öğrencilerde yansıtıcı düşünme, problem çözme becerisi kazandırmada, ahlaki ve sosyal konuları tartışmada kullanılabilir. Çelikkaya ve Filoğlu (2014) sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerlere ve değerler eğitimine ilişkin tutumlarını belirlemeye çalıştıkları araştırmalarında sosyal bilgiler öğretmenleri değerleri öğrencilere kazandırırken, derslerde değerlerle ilgili etkinlikler gerçekleştirdiklerini, güncel konularla değerleri ilişkilendirdiklerini ve belirlenen değerleri öğrencilerin kazanmaları için gazete, slayt ve video gibi kaynak ve materyallerden yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Yiğittir ve Öcal (2011) öğretmenlerin tarih dersinde değerleri kazandırmak için, örnek olay ve kitap analizi, belgesel ve film izletme, tarihi yerleri ve müzeleri gezdirme, biyografi inceletme, araştırma yaptırma, model-örnek olma gibi farklı değer öğretim uygulamaları yaptıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Selanik Ay, Kurtdede Fidan ve Ergün (2015) sosyal bilgiler dersinin sosyolojik boyutu başlıklı çalışmalarında sınıf öğretmenleri; Sosyal Bilgiler dersinde gazeteler, haberler, süreli yayınlar, kitaplar, belgeseller, çizgi film ve filmler, seçimler, trafik kazaları, afetler, milli ve dini bayramlar, festivaller, yerel kurtuluş günleri gibi toplumsal kaynak ve olaylardan yararlandıklarını ifade etmişlerdir. İlkokul programlarındaki çoğu derslerde bu kaynaklardan yararlanılacağı gibi değerlerin kazandırılmasında da çeşitli materyal, kaynak ve olaylardan yararlanılabilir.

Öğretmen adaylarının değer eğitiminde en çok drama tekniğinden ve ayrıca öğrencilerin oldukça aktif olacağı etkinliklerden yararlanacaklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu etkinlikler; gezi-gözlem yönteminden yararlanma, grup çalışmaları yaptırma, görsel öğelerden yararlanma; örnek olay yönteminden yararlanma; sivil toplum kuruluşları ve resmi kurumlarla işbirliği yapma; yaşamdan örnekler verme ve atasözleri ve deyimlerden yararlanmadır. Öğretmen adaylarının bu konunun bilincinde oldukları söylenebilir. İlkokul çocukları bilişsel gelişim açısından somut işlemler döneminde olduklarından, değerleri somutlaştırmak için öğretmenler öğrencilerin etkin olduğu etkinlikler tercih etmeli, çeşitli yöntem-tekni ve araç gereçlerden yararlanmalıdır. Öğretmenler değerleri öğrencilere aktarırken birçok yaklaşım, strateji, yöntem ve materyal kullanabilir. Değerler eğitimine yönelik hikâyeler ve gerçek tarihi kahramanlardan yararlanma, önemli olayların yaşandığı gerçek mekânlara çevre gezileri düzenleme, gerçek kanıt ve tanığa dayalı sözlü tarih uygulamaları, tarihteki, günümüzdeki önemli kişilerin hayat hikâyelerinden yararlanma ve birçok tarihî ve güncel olayların analizi yapılarak değerlerin tartışılması gibi etkinlikler tasarlanabilir (Aladağ, 2009). Brady (2011), değer öğretiminde rol oynamanın önemi üzerine durmuştur. Rol oynamada öğrencilere, problem durumu verilir, öğrenciler o probleme çözüm getirebilmek için doğaçlama olarak bir diyalog sürecine girerler ve problemi çözmeye yönelirler. Kendisini problemdeki kişinin yerine koyarak sorunu ele alır. Bu yol daha az benmerkezci olmayı gerektirir ve sonuç olarak öğrenciler kendilerine ve diğerlerine karşı bir içgörü geliştirirler. Can Aran ve Demirel (2013) dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşlerini belirledikleri araştırmalarında; öğretmenlerin çoğunluğunun değerler eğitimi uygulamalarında işbirliğine dayalı öğrenme tekniğini ve yaratıcı drama yöntemlerini kullanmakta oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Akbaş (2004) değer öğretiminde öğretmenlerin hikâyeler, film, tiyatro vb. materyalleri ve biyografi, drama, tartışma vb. yöntemleri kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Çengelci (2010) araştırmasında, öğretmenlerin değerleri kazandırmaya çalışırken model olma, yaşamdan örnekler verme, atasözleri ve deyimlerden yararlanma, drama, empati, güncel olaylardan yararlanma, belirli gün ve haftalardan yararlanma, yakın çevreden yararlanma, diğer ders ve disiplinlerden yararlanma, aileden yararlanma, ödevlerden yararlanma, İnternette yararlanma gibi çalışmalara başvurdukları sonucuna ulaşmıştır. Oğuz (2012) öğretmen adaylarının değerler ve değerler eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemeye çalıştığı araştırmasında öğretmen adayları; sınıf içi etkinlikler, sosyal kültürel faaliyetler, örnek hayat hikâyelerinden yararlanma ve ödev ve projelerle değerlerin öğrencilere kazandırılabilirliğini ifade etmişlerdir. Araştırma sonuçlarının bu araştırma bulguları ile örtüştüğü söylenebilir. Tahiroğlu (2011), Sosyal Bilgiler dersinde “doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olmaya önem verme” değerlerinin öğretimi ve öğrencilerin bu değerlere ilişkin tutumlarının belirlenmesini amaçladığı çalışmada; değerler eğitimi etkinliklerinin, öğrencilerin doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olmaya

önem verme değerlerine yönelik kazanım düzeylerini ve davranışlarını olumlu yönde etkilediği sonuçlarına ulaşmıştır. Aktepe (2010) tarafından yapılan sosyal bilgiler dersinde "yardımseverlik" değerinin etkinlik temelli öğretimi ve öğrencilerin tutumlarına etkisinin belirlendiği çalışmada da; yardımseverlik değerinin etkinlik temelli öğretiminin öğrencilerin yardımseverlik değerini öğrenmelerini kolaylaştırdığı ve eğitim sürecini zevkli bir hale getirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu nedenle öğretmen adaylarının, öğretmenlerin etkinlik temelli değerler eğitimi konusunda bilinçlendirilmeleri ve uygulamalar yapmaları sağlanmalıdır.

Araştırmada öğretmen adaylarının aile katılımıyla ilgili gerçekleştirebilecekleri etkinliklere ilişkin görüşleri; aileleri bilgilendirmeye yönelik etkinlikler gerçekleştirme; ailelerle birlikte huzurevi gibi yerlere ziyarete gitme; gezi düzenleme; ailenin sınıfa davet edilip aile katılımlı etkinlikler gerçekleştirme; aileleri çocuklarına değerler eğitimine yönelik kitap okumaya yönlendirmedi. Genel olarak öğretmen adayları değerler eğitimi sürecine aileyi de dâhil etmeyi düşünmüşlerdir. Clark'a (1911) göre etkili bir aile katılımı çalışması öğretmene, öğrenciye, aileye ve uzun vadede de topluma fayda sağlayacaktır. Çocuğun şartlarını bilen, velisi ile görüşen, onu anlayan ve aile ile temel bir tanıdıklık oluşturabilen öğretmen için çocuğun davranışları affedilmez olmaktan çıkacaktır (Akt. Ersoy, 2013). Araştırmalar değerler eğitiminde ailenin ve okul öncesi öğrenme çevresinin önemi üzerinde durmaktadır (Chingos ve Peterson 2011; Jacques, 2008; Janis, 2006; Marilyn, 2012; Vicki, 2007 akt; Chou, Yang, ve Huang, 2014; Veugelers ve Kat, 2003). Bu nedenle okullarda aile katılımlı çalışmaların yapılması değer eğitiminin daha etkili olmasını sağlayacaktır. Chou, Yang, ve Huang'a, (2014) göre aileleri programlarla bağlantılı olarak belirlenen değerle ilgili çocuklarına kitap okumaya yönlendirme, düzenli olarak öğretmenlerin, ailelerin ve toplumdaki paydaşların işbirliği yapabileceği çalışmalar, konferanslar, çalışma atölyeleri düzenleme, çocukların değerler eğitimine katkı sağlamaları için aileleri şehir kütüphanelerine yönlendirme kaliteli değerler eğitimi sağlayacaktır. Ersoy (2013) sosyal bilgiler dersiyle bütünleştirilmiş aile katılımlı karakter eğitimi programının geliştirilmesi başlıklı çalışmasında aile katılımlı karakter eğitimi programının, öğrencilerin akademik başarısını ve değer kazanımını, velilerin eğitime katılımını olumlu etkilediği sonuçlarına ulaşmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde öğretmenlerin, öğretmen adaylarının, değerlerin kazanılması sürecinde ailenin önemli bir rol oynadığı görüşünde birleştikleri görülmektedir. Elde edilen sonuçlar ışığında ise aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- Öğretmen adayları hizmet öncesi eğitimlerinde öğrencilerin aktif rol alabileceği eğitsel oyunlar, materyaller ve etkinlikler tasarlama konusunda bilgilendirilmeli ve öğretmen adaylarının bunları uygulayabilecekleri ortamlar oluşturulmalıdır.
- Değerler eğitimine ilişkin sınıf içi ve dışı uygulama örneklerinin sayısı artırılarak öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin bu konuda yararlanabilecekleri kaynaklar artırılabilir.
- Öğretmen adaylarının değerler eğitimine yönelik becerilerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmalar tasarlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2004). *Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının İlköğretim II. Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aktepe, V. (2010). *İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde "Yardımseverlik" Değerinin Etkinlik Temelli Öğretimi Ve Öğrencilerin Tutumlarına Etkisi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aladağ, S. (2009). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Değer Eğitimi Yaklaşımlarının Öğrencilerin Sorumluluk Değerini Kazanma Düzeyine Etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, M. Z. (2014). "Okulda Değerler Eğitiminin İlkeleri ve Sorunları". *Uluslararası İnsani Değerlerin Yeniden İnşası Sempozyumu. 19-21 Haziran*, Atatürk Üniversitesi ve Üsküdar Üniversitesi. Erzurum
- Baily, B.P., Tettegah, S.Y. ve Bradley, T.J. (2006). "Clover: Connecting Technology and Character Education Using Personally-Constructed Animated Vignettes". *Interacting with Computers*, 18:793-819
- Bakioğlu, A. ve Levent, F. (2014). "Türkiye'nin Geleceği İçin Önemli Bir Yatırım: Etik Değerler Eğitimi", *Yeni Türkiye Dergisi*, 10(58): 258-261.
- Brady, L. (2011). "Teacher Values and Relationship: Factors in Values Education" *Australian Journal of Teacher Education*, 36(2): 56-66.
- Can Aran, Ö. ve Demirel Ö. (2013). "Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (46): 151-168.
- Çelikkaya, T. ve Filoğlu S. (2014). "Attitudes of Social Studies Teachers toward Value and Values Education". *Educational Sciences: Theory& Practice*, 14(4): 1551-1556
- Çengelci, T. (2010). *İlköğretim Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler Eğitiminin Gerçekleştirilmesine İlişkin Bir Durum Çalışması*, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Chou, M.J., Yang, C.H., ve Huang P.C. (2014). "The Beauty of Character Education on Preschool Children's Parent-Child Relationship". *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 143: 527-533.
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel Araştırma Yöntemleri- Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. (Mesut Bütün; Selçuk Beşir Demir, Çev. Ed.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B. ve Turner , L. A. (2015). *Araştırma Yöntemleri, Desen ve Analiz* (A. Aypay, Çev. Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Connolly, S. ve Penn-Edwards S. (2005). Teaching Values Education: An Intrinsic Case Study. *Stimulating the "Action" as Participants in Participatory Research*, Brendan Bartlett, Fiona Bryer, Dick Roebuck (Eds.) School of Cognition, Language, and Special Education, Griffith University. 27.10.2015 tarihinde <http://www98.griffith.edu.au/dspace/bitstream/handle/10072/2496/31028.pdf?sequence=1> adresinden alınmıştır.
- Deveci, H. (2015). "Value Education through Distance Learning: Opinions of Students who already Completed Value Education", *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE* 16 (1): 112-126.
- Dilmaç, B. (2012). *İnsanca Değerler Eğitimi*, (2. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.

- Doğanay, A. (2009). Değerler Eğitimi. *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, Cemil Öztürk (Ed.)*, Ankara: Pegem A yayıncılık.
- Einarsdottira, J. , Purolab A.M., Johanssonc E.M., Broströmd S. ve Emilson, A (2015). "Democracy, Caring and Competence: Values Perspectives in ECEC Curricula in the Nordic Countries". *International Journal of Early Years Education*, 23, (1): 97-114.
- Elbir, B. ve Bağcı, C. (2013). "Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi", *Turkish Studies - 8(1)*: 1321-1333.
- Ersoy, F. (2013). *Sosyal Bilgiler Dersiyle Bütünleştirilmiş Aile Katılımlı Karakter Eğitimi Programının Geliştirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Genç, S., Z., Tutkun T. ve Çoruk A. (2015). "Values Education Problematic: Determining The Status According To Classroom Teachers Opinions". *Eğitimde Kuram ve Uygulama*. 11(2): 374-397.
- Johansson, E., Brownlww, J., Charlotte, C., Gillian, B. L., Waket, S. ve Ailwood, J. (2011). "Practices for teaching moral values in the early years: a call for pedagogy of participation". *Education, Citizenship and Social Justice*, 6 (2): 109-124.
- Kaur, K. ve Nagpal, B. (2013). "Teacher Education and Role of Teacher Educators in Value Education". *Educational Confab*, 2, (11).
- Kuran, K. (2009). "Mikro Öğretimin Öğretmenlik Meslek Bilgi ve Becerilerinin Kazanılmasına Etkisi", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11): 384-401.
- Kurtdede Fidan, N. (2013). "Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler Eğitimi: Nitel Bir Araştırma". *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(3): 361-388
- Kurtdede Fidan N. (2015). *Toplumsallaşma Yolunda Bir Kaynak: Hayat Bilgisi Dersinde Değerler Eğitimi. Hayat Bilgisi Öğretimi*. Mehmet Gültekin (Ed.), Ankara: Nobel Yayıncılık
- Lickona, T. (1997). "The teacher's role in character education". *Journal of Education*, 179(2): 63- 80.
- Lovat, T., Dally, K., Clement, N. ve Toomey, R. (2011). "Values Pedagogy and Teacher Education: Re-Conceiving the Foundations". *Australian Journal of Teacher Education*, 36(7): 31-44
- Mergler, A.G. ve Spooner-Lane, R. (2012). "What Pre-Service Teachers Need to Know to be Effective at Values Based Education", *Australian Journal of Teacher Education*. 37(8): 66-81.
- M.E.B. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 4.-5. Sınıf öğretim programı ve kılavuzu*. T.T.K.B.
- Miles, M. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Source book* (2nd ed.), Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Nalçacı, A. ve Beldağ, A. (2015). "İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersindeki Değerlerin Kazandırılması ile İlgili Öğretmen Görüşleri", *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 6(21): 67-81.
- Ogelman, H.G. ve Sarıkaya, H.E. (2015). "Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Konusundaki Görüşleri: Denizli İli Örneği". *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29): 81-100.
- Oğuz, E. (2012). "Öğretmen Adaylarının Değerler ve Değerler Eğitimine İlişkin Görüşleri", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (2): 1309-1325.

- Patton, M. Q. (2002). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. Bütün M. ve Demir S.B. (Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Selanik Ay, T. (2014). Okulda Değerler Eğitimi. *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi, Refik Turan ve Kadir Ulusoy (Ed)..* Ankara: Pegem Akademi.
- Selanik Ay, T., Kurtdede Fidan, N. ve Ergün, M. (2015). "Sosyal Bilgiler Dersinin Sosyolojik Boyutu". Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 16, (1): 235-254.
- Sutrop, M. (2015). "Can Values Be Taught? The Myth of Value-Free Education", TRAMES: A Journal of the Humanities & Social Sciences, 19(69/64), 2: 189–202.
- Şahinkaya, Y. ve Kelkelci, Ö. (2013). "Elementary School Teachers' Views on Values Education". *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 93: 116 – 120.
- Tahiroğlu, M. (2011). *İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Doğa Sevgisi, Temizlik ve Sağlıklı Olma Değerlerinin Öğretimi ve Değerlere İlişkin Öğrenci Tutumlarının Belirlenmesi*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Thornberg, R. (2008). "The lack of professional knowledge in values education". *Teaching and Teacher Education*, 24: 1791–1798
- Thornberg R. ve Oğuz, E. (2013). "Teachers' Views on Values Education: A Qualitative Study in Sweden and Turkey". *International Journal of Educational Research*, 59: 49-56
- Tokdemir, M.A. (2007). *Tarih Öğretmenlerinin Değerler ve Değer Eğitimi Hakkındaki Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Ulusoy, K. ve Arslan A. (2014). Değerli Bir Kavram Olarak Değer ve Değerler Eğitimi. *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi. Refik Turan ve Kadir Ulusoy (Ed)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2012). *Değerler Eğitimi*, (3.baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Venkataiah N. ve Sandhya, N. (2008). *Research in Value Education*. New Delhi: APH Publishing.
- Veugelers, W., ve Kat, E. (2003). "Moral Task of The Teacher According to Students, Parents and Teachers". *Educational Research and Evaluation*, 9: 75-91
- Yalar, T. (2010). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Programında Değerler Eğitiminin Mevcut Durumunun Belirlenmesi Ve Öğretmenlere Yönelik Bir Program Modülü Geliştirme*. Doktora Tezi. Mersin Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Yazar, T., ve Erkuş, S. (2013). "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programındaki Değerler Eğitimi İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi". *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20: 196-211.
- Yazar, T. (2012). "Öğretmen Adaylarının Değerler Hakkındaki Görüşleri", *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2, 1: 61-68.
- Yazıcı, K. (2006). "Değerler Eğitimi Genel Bir Bakış". *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19: 499-522.
- Yeşil, R. ve Aydın, D. (2007). "Demokratik Değerlerin Eğitiminde Yöntem ve Zamanlama". *TSA*, 11(2): 65-84.
- Yıldırım, K. (2009). "Values Education Experiences of Turkish Class Teachers: A Phenomenological Approach". *Eurasian Journal of Educational Research*, 35: 165-184.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Yiğittir, S. ve Öcal, A. (2011) "Lise Tarih Öğretmenlerinin Değerler ve Değerler Eğitimi Konusundaki Görüşleri", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13 (20): 117-124.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Although it is important and necessary to provide the students with an opportunity to acquire basic knowledge and skills at schools, it is also significant to improve their value development. In primary schools it is one of the tasks of the classroom teachers to support for the value development of students. To this end teachers should employ appropriate teaching methods both in courses and in extra-curricular activities. The aim of this study is to reveal classroom teacher candidates' future plans for values education. Research questions;

- Which values are of first priority for classroom teacher candidates to be acquired by students?
- What do classroom teacher candidates think about the significance of the development of values in students?
- Do classroom teacher candidates feel themselves competent in relation to the development of values in students?
- What do classroom teacher candidates think about learning materials and sources to be used the development of values in students?
- What do classroom teacher candidates think about learning activities to be used the development of values in students?
- What do classroom teacher candidates think about parental involvement in relation to the development of values in students?

Method

This study is designed as a qualitative research to reveal the views of student classroom teachers about the learning activities, learning materials and approaches to instill human values in students. The participants of the study were a total of 131 student classroom teachers attending third and fourth grades of a teacher training program at a public university. The participants were selected using criterion sampling which is a type of the purposeful sampling technique. The criterion for selection was that the participants should have taken the courses of value education and the teaching of social studies. The data were collected by using an open-ended questionnaire in the research. The form was developed by the author. In order to establish the validity of the study the form was reviewed by three field specialists. The specialists are asked to review the interview form in terms of the intelligibility and consistence of the open-ended items. Based on their views the items were modified and redesigned. The form was used in a pilot study on five student classroom teachers. The pilot study showed that some further modifications were needed to make the items more intelligible. Therefore, the form was again developed and finalized. The data obtained were analysed through descriptive technique which

is part of the qualitative data analyses. The data were read and significant units were found. Then these were coded and themes were developed. Then qualitative data were quantified and tables were developed showing their frequency. In addition, quotations from the participant statements are added to show the findings. In quotations the codes of SCT1, SCT2, etc. were used. In order to establish reliability of the study the answers of the participants to open-ended items were reviewed by the author and a field specialist. These answers were categorized as “mutually agreed ones” and “mutually disagreed ones”. In regard to the reliability of the study the formula developed by Miles and Huberman (1994) was used. It was found that the reliability coefficient of the study was 90% showing that the study is reliable.

Findings, Conclusion and Discussion

In the study the views of the participants about the activities in relation to values education were uncovered. The findings showed that the participants generally felt themselves competent in values education. It partly stems from taking courses in values education, teaching of life sciences and teaching of social studies. For participants the most significant human values which should be acquired by students are found to be respect, affection and honesty. The participants reported that human values are significant for a healthy society and for the societal development. They also stated that teachers should have these values. The participants stated that in values education they may employ educational technology, materials, books, visuals and cartoons, music and educational games as well as cooperation with NGOs. The findings suggest that the participants are aware of which materials, sources and activities can be used in values education. In the study it was also found that the participants had some plans to involve parents in values education. They suggested the following activities: informative meetings with parents; visits with parents; parental involvement in classroom activities; reading books on human values by parents. They thought that parents may be involved in values education. They commonly stated that parents have an important role to play in the process of values education.